

HÍVOM A CSALÁDOKAT,
HÁZASPÁROKAT, JEGYESEKET ÉS SZERELMESEKET,
A CSALÁDOKAT SZERETŐ SZERZETES- ÉS PAPTESTVÉREKET, ÉS MINDENKIT,
AKI A CSALÁD ÉS AZ ÉLET MELLETT ÁLL!

Havi leveleimben a következő hónapokban a Szent Család történetét fogjuk elemezni. A Világiak, Család és Élet Dikasztériuma által kidolgozott katekézis-sorozat alapján és felhasználva Ferenc pápa Amoris Laetitia c. apostoli buzdításának tanítását szeretnénk megfejteni titkukat: mi tesz egy családot szentté, hogyan lehet szentként élni egy Istentől távolodó társadalomban.

Váratlan helyzet a Szent Család életében. Az evangéliumok nem sokat írnak a názáreti Szent Családról. Tudjuk, hogy Jézus családjával közel harminc évig élt Názáretben, de ahhoz, hogy a Szent Család titkát megértsük, alaposan tanulmányoznunk kell azt az egyetlen történetet, amelyet Szt. Lukács írt le *A tizenkét éves Jézus a templomban* címmel (Lk 2, 41-52.) Örömmel olvassunk egy idillikus jelenetet a Szent Családról, valami olyasmit, mint ami a reklámokban szerepel: a családtagok mind mosolygósak, tökéletes rend és tisztaság veszi körül őket, teljes az egyetértés. Ehelyett az evangélium meglepetésünkre egészen másról tudósít. A történet címe inkább lehetne: *Válságba került a Szent Család.*

Mária és József nagyon buzgó hívók voltak, minden évben felmentek húsvétkor Jeruzsálembe. A tizenkét éves Jézus az akkori viszonyoknak megfelelően már a kamaszkor és az érettség határán volt, tehát szülei magukkal vitték, hogy hozzájuk hasonló buzgóságra neveljék. Hazafelé, mikor már egy napja úton voltak, váratlanul felfedezték, hogy Jézus elveszett. Ezt az imádkozó családot az ima és a vallásos buzgóság sem mentette meg attól, hogy ilyen kalandba keveredjenek. Elképzelhető, hogy mit érzett Mária és József, amikor ebben a teljesen váratlan helyzetben találták magukat. Az apák, de talán az anyák még jobban megértik, milyen szörnyű érzés a szülőknek az, ha nem találják gyermeküket és azt sem tudják, hogy hol keressék. A Szent Család sem volt kivétel. Vajon miért tartja fontosnak Szt. Lukács, hogy mégis leírja ezt a drámai eseményt? A történetet hallva arra gondolunk, hogy ez a család talán nem is volt szent, nem értjük, hogy keveredhettek ilyen helyzetbe? Szemünket Ferenc pápa nyitja fel: A Bibliát már az első lapjától kezdve családok, nemzedékek, szerelmi történetek és családi válságok népesítik be, színre lép Ádám és Éva családja - erőszakkal terhelve, ám mégis telve tartós életerővel. (vö. Ter 4; AL 8)

Isten szava, a Biblia a családról nem idilli és absztrakt képet fest, ahogy azt várhatnánk, hanem valóságos családi történeteket mond el, egyedi és különleges problémákkal, nehézségekkel és kihívásokkal. A keserű valóságról szól: a család életét, és bensőséges élet- és szeretetközösségét megsebző fájdalomról, rosszról, az erőszak jelenlétéről. (vö. ÁL 19) a Szent Család élete sem mentes a terhektől és lidércnyomásoktól: idegenben, istállóban születik meg gyermekük, aztán menekülniük kell Heródes iszonyatos erőszakja elől. (vö. AL 30) Hiába törekszünk a családi krízisek elkerülésére, egyetlen család sem, még a Szent Család sem lehet mentes a krízisektől. Fontos azonban, hogy helyes választ adjunk az adott krízisszituációra.

Hogyan válhat egy családi krízis a kegyelem kimeríthetetlen forrásává? Bizonyára voltak nehézségek és problémák, krízisek családi és házaseletemben. Hogyan kezelted ezeket? Elmékedtél rajtuk, vagy szembeszálltál velük?

Szt. Lukács előrelátóan és konkrétan alapvető útmutatást ad minden családnak. Modern szülőkként, akik gyermekeinkről teljes figyelemmel akarunk gondoskodni, megrökönyödünk József és Mária megbízhatatlanságán: egy teljes napig felügyelet nélkül hagyják fiukat a hazafelé vezető úton. Tény azonban, hogy abban a kultúrában Jézust már nem kiskorúnak, hanem éppen nagykorúvá válnak tekintették. Ezért sem akarták minden lépésért megszállottan ellenőrizni. „A megszállottság nem nevelő hatású, úgysem lehet ellenőrzés alatt tartani minden helyzetet, amelybe egy gyermek kerülhet. (...) A nagy kérdés nem az, hogy az adott pillanatban fizikailag hol és kivel van a gyermek, hanem az, hogy egzisztenciális értelemben hol van, hol áll meggyőződése, céljai, vágyai, életterve szempontjából. Vajon próbálják-e a szülők megérteni, hogy igazában „hol” tartanak a gyermekeik a maguk útján? Tudják-e, hogy igazában hol van a lelkük? És mindenekelőtt: akarják-e tudni?” (AL 261)

Sok szülő azon buzgólkodik, hogy gyermekeik minél több sport, vagy művészeti foglalkozáson vegyenek részt, esetleg foglalkozzanak azzal, amire a szülőknek fiatalokkorukban nem volt módjuk. Sohasem szántak azonban akárcsak néhány percet is arra, hogy meghallgassák, mi van gyermekük szívében. József és Mária szorongva vállalta a gyermek felügyelet nélkül hagyásának kockázatát, majd csak három hosszú és véget érni nem akaró nap múlva találták meg Jézust a templomban. Első reakciónk a csodálkozás volt. Minden gyermek elkerülhetetlenül meglep minket a szabadságából fakadó ötleteivel és terveivel, arra késztetve minket, hogy felülvizsgáljuk saját elgondolásainkat. Ez jól van így. A nevelés része a felelős szabadság támogatása, hogy majd a döntő pillanatokban jó érzéssel és értelmesen tudjanak választani, hogy olyan személyekké váljanak, akik fenntartások nélkül megértik: a kezükben van a saját és a közösségük élete, és hogy ez a szabadság mérhetetlen ajándék. (vö. AL 262)

A gyermek fogantatása pillanatától kezdve meglepetés és titok a szülők számára. A tudományok haladása révén manapság előre tudható, milyen színű lesz a gyermek haja, milyen betegségek érhetik a jövőben, mert az adott személy testi jellegzetességei már embrionális állapotában bele vannak írva genetikai kódjába. De csak az Atya ismeri teljesen, aki megteremtette őt. Csak Ő ismeri azt, ami ezeknél értékesebb, ami ezeknél fontosabb, mert Ő tudja, hogy ki ez a gyermek, és milyen a legmélyebb identitása. (vö. AL 170)

A gyermek misztériuma csodálkozásra készítheti a szülőket, de ez nem ok a csalódásra, szégyenkezésre, elmarasztalásra és ítéletre. A gyermekre rossz hatással van, ha a szülei úgy nyilatkoznak, hogy „te nem vagy az a gyerek, akire vágytam.” Ezzel szemben a gyermek szerelmük eleven képe, a házastársi egyesülés örök jele, továbbá saját állapotuknak élő és feloldhatatlan bizonyosága, amelynek következtében apa és anya lettek. (I. AL 165) A szülők Isten meglepetéseit az Ő szent akaratként tisztelettel fogadják. Zavarba ejtő és felkavaró élmény egy váratlan fordulat, aggodalmat és szenvedést okoz. Érthető, hogy József és Mária aggóva keresték Jézust. A Szentírás leírja, hogy nagyon is emberi módon viselkedtek – nem reagáltak sem különösen jól, sem rosszul –, de megtanít arra, hogy hogyan reagáljunk érzéseinkre. Mária szavai világosan kifejezik a szülőség titkát: „*Fiam! Miért tetted ezt velünk? Íme, apád és én bánkódva kerestünk téged.*” (Lk 2,48) Mária szólítja meg Jézust, mert mint anyának kapcsolata Jézussal sokkal szorosabb, intimebb, ugyanakkor a gyermek figyelmét az apára irányítja. A fiú mindig fiú marad, el kell ismerni fiúságát, és úgy is kell szólítani. A fiút mindig meg kell kérdezni és mindig meg kell hallgatni, de sohasem vádolni vagy elítélni. A szülő mindig kapcsolatban marad gyermekével: „*Miért kerestetek engem?*” Itt nem az illemről vagy a kötelességről van szó, vagy arról, hogy mi a helyes és mi a helytelen, itt a szülő-gyermek viszony, sőt az apa-anya-gyermek kapcsolat kerül reflektorfénybe. Az anya nem csak a saját nevében beszél, hanem először is az apa nevében, csak azután a magáéban. Ez a sorrend megvilágítja az apaság és anyaság jelentőségét. Nemcsak az apa és az anya egymástól független gyermekük iránti szeretetéről van szó, hanem kettejük egymás közötti szeretetéről is, mint saját létük forrásáról, mint a fészekről, amely befogad, és mint a család alapjáról. Máskülönb a gyermek játékszerré válik. Mindketten, a férfi és a nő, az apa és az anya a teremtő Isten szeretetének munkatársai, mintegy tolmácsai, megmutatják az Úr anyai és atyai arcát. (vö. AL 172)

Az apára és az anyára egyaránt szükség van a gyermek harmonikus fejlődéséhez. A mai nyugati kultúrában az apa alakja szimbolikus értelemben hiányzik, eltorzult és megfakult. Nem jó az uralkodó, mindent ellenőrző és mindent számon kérő apa, de nem jó a gyermekeit teljesen magukra hagyó apa sem. Olyan apára van szükség, aki hazavárja gyermekeit, amikor visszatérnek bukásaikból, noha a gyermekek mindent megtesznek azért, hogy a kudarcot ne kelljen beismerniük, hogy ez ne látszódjék rajtuk. Nem jó, ha a gyermekek apa nélkül maradnak, mert akkor idő előtt elveszítik gyermeki mivoltukat. A Szentírásból megérthetjük, hogy az apa Isten atyaságát jelképezi.

Hogyan függ össze Isten atyasága a földi szülőséggel? Hogyan éled meg apaságodat/anyaságodat azzal a házastárssal, akit ajándékkul kaptál Istentől? Hogyan érzékelteted gyerekeiddel az anya-apa viszonyt?

Mária és József azért vannak Jézussal apai, ill. anyai kapcsolatban, mert házasságuk élő egység. A szülőség alapja ugyanis nem az, hogy utódokat hoznak létre, hanem hogy házasságban élnek. A család napjainkban tapasztalt válságának éppen az érzelmi kiüresedés az oka, a házaspár kapcsolatától az összes többi kapcsolatig. Ez vezet az ideiglenesség kultúrájának kialakulásához. A személyek gyorsan lépnek át az egyik érzelmi kapcsolatból a másikba és azt hiszik, hogy a szeretetet, a szociális hálókban tapasztaltakhoz hasonlóan meg lehet kötni és föl lehet bontani a fogyasztó tetszése szerint, vagy akár gyorsan le is lehet zárni azt. Félnék a maradandó elkötelezettségtől, féltik szabadidejüket, számíthatják a költségeket, a hasznot és a veszteséget. Az érzelmi kapcsolatokra átáramlik az, ami a tárgyakkal és a környezettel történik: minden kiselejtehető, mindenki használ és eldob, pazarol és rombol, kizsákmányol és kihasznál, amíg csak lehet. Azután Isten veled. (AL 39)

Miért nem fogadja el az ideiglenesség kultúrája az örök szerelem eszméjét?

A szeretet és a hűség szövetsége, amelyben a názáreti Szent Család él, arra teszi képessé a családot, hogy szembe nézzen az élet és a történelem viszontagságaival. Ezen az alapon tud minden család, még ha gyenge is, világossággá válni a sötét világban. Názáret arra emlékeztet, hogy mi a család, mi a szeretet közössége, annak egyszerű szépsége, szent és sérthetetlen jellege; megláttatja, milyen boldogító és helyettesíthetetlen a családi nevelés, milyen alapvető és helyettesíthetetlen a szerepe a társadalmi rendben. Így értjük meg a Szent Család titkát. (vö. AL 66)

Igazi családdá akarunk válni? Szabaduljunk meg a csak elméletben létező idealisztikus család-modellről, és tekintsünk a Szent Családra, az ő példájuk mutatja meg az egész világnak, hogy az életben a krízis napjai a kegyelem és megszentelődés milyen kimeríthetetlen forrásává válnak.

Bíró László tábori püspök
az MKPK Családbizottságának elnöke
a Magyar Katolikus Családegyesület elnöke